Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus tiedottavat

PUTKILOKASVIT UHANALAISTUVAT – SUOJELU TUOTTAA MYÖS TULOSTA

Kymmenen vuoden aikana uhanalaisten ja silmälläpidettävien putkilokasvien määrä on kasvanut 46 lajilla. Niiden joukossa on merenrantaniittyjen ja -hietikoiden lajeja, harju- ja suokasveja, perinnebiotooppien kasveja sekä kalkkikallioiden ja tuntureitten lajeja. Uhkatekijät ovat moninaiset: rantojen, niittyjen ja ketojen sekä harjumetsien umpeenkasvu, soiden ja soravarojen hyödyntäminen, rakentaminen sekä ilmaston lämpeneminen.

Uhanalaiset putkilokasvit	2000	2010
Uhanalaisia (luokat CR, EN, VU)	180	197
Silmälläpidettäviä (NT)	93	122
Yhteensä	273	319

Soiden hyödyntäminen lisää suokasvien uhanalaistumista

Metsänhakkuut ja kunnostusojitukset korvissa sekä jäljellä oleville luonnontilaisille soille kohdistuvat turpeenottopaineet kasvattavat soiden uhanalaisten kasvien määrää. Suokasveissa on 20 valtakunnallisesti uhanalaista ja 10 silmälläpidettävää lajia. Samaan aikaan tehdyssä alueellisessa uhanalaisuusarvioinnissa on lisäksi noin 40 Etelä-Suomessa alueellisesti uhanalaiseksi luokiteltua lajia. Yhteensä tämä on yli puolet (55 %) ensisijaisesti soilla elävistä kasvilajeista.

Taantuvista suokasveista uhanalaisiksi ovat nousseet muun muassa pikkukihokki, suopunakämmekkä sekä himmeävilla. Silmälläpidettäviin luettiin nyt ensimmäistä kertaa nevojen ja lettojen pikkuruinen kämmekkä suovalkku ja korvissa kasvava hentosara.

Kissankäpälä ja ketokasvit vähenevät

Kuivilla kedoilla ja harjujen paahdeympäristöissä elävät kissankäpälä ja kangasajuruoho kuuluvat kasvistomme avainlajeihin. Monet uhanalaistuneet hyönteislajit ovat niistä riippuvaisia. Kissankäpälän voimakas väheneminen näkyy esimerkiksi valtionmetsien inventointiaineistossa. Nämä molemmat silmälläpidettäviksi luokitellut kasvit kasvavat vielä yleisesti teiden varsilla. Pientareita valloittava lupiini on todellinen uhka niille ja monelle muulle tienvarsikedoilta turvapaikan löytäneelle ketokasville.

Suojelutoimet ovat auttaneet tikankonttia, taponlehteä ja lehtoängelmää

Panostaminen tutkimukseen, inventointeihin, suojelualueiden perustamiseen ja kasvupaikkojen hoitoon tuottaa myös tulosta. Vuoden 2000 arvioinnissa 12 uhanalaiseksi arvioidun lajin luokkaa voitiin nyt laskea silmälläpidettäviin. Esimerkiksi tikankontin tilanne on kohentunut EU-rahoituksella tehtyjen kartoitusten ja metsätoimijoiden parantuneen yhteistyön myötä etenkin lajin pohjoisella esiintymisalueella. Taponlehden esiintymistä suuri osa on suojeltu ja hoitotoimien piirissä. Myös yhden esiintymän varassa olevan lehtoängelmän uhanalaisuusluokkaa voitiin pudottaa.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset vaativat seurantaa

Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa monin tavoin kasvistoomme etenkin tuntureilla ja merenrannoilla. Tunturipaljakalla kasvillisuuden umpeenkasvu ja pensoittuminen lisääntyy koivuvyöhykkeen siirtyessä ylemmäs. Talvisateiden lisääntyessä valuma-alueilta vesistöihin huuhtoutuva ravinnekuormitus tulee kasvamaan, mikä pahentaa sekä vesien että rantojen rehevöitymistä. Lisäksi jäättömien talvien yleistyminen voimistaa rantaniittyjen umpeenkasvua. Suolamaat ja niiden erikoistunut kasvillisuus, kuten suolayrtti, ovat vaarassa hävitä umpeenkasvun ja lisääntyvän sadannan vuoksi.

LISÄTIETOJA

Vanhempi tutkija **Terhi Ryttäri**, Suomen ympäristökeskus SYKE, puh. 0400 148 692

Luonnonsuojelupäällikkö **Sirkka Hakalisto**, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, puh. 040 827 5475